

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของหญิงวัยเจริญพันธุ์
ในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

นางอุษา เอี่ยมละออ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN:974-17-5606-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

KNOWLEDGE ATTITUDE AND PRACTICE IN THE PREVENTION OF
HUMAN IMMUNODEFIENCY VIRUS INFECTION AMONG
WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE IN MUANG ANGTHONG DISTRICT
ANGTHONG PROVINCE

Mrs.Usa Iamlaor

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Community Medicine

Department of Preventive and Social Medicine

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

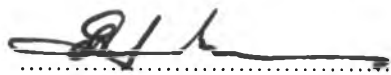
Academic Year 2005

ISBN 974-17-5606-2

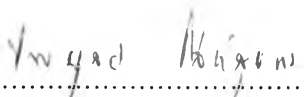
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของ
หญิงวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
โดย   นางอุษา เอี่ยมละออ
สาขาวิชา   เวชศาสตร์ชุมชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์นายแพทย์นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   อาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง

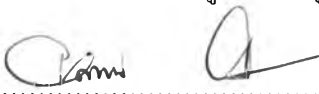

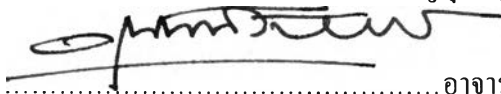
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

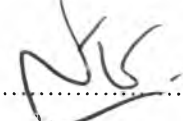

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ไพฑูย์ โล่ห์สุนทร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์สุรสิทธิ์ ชัยทองวงศ์วัฒนา)

อุษา เอี่ยมละออ: ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของหญิง
วัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง(KNOWLEDGE ATTITUDE AND PRACTICE IN
THE PREVENTION OF HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS INFECTION AMONG
WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE IN MUANG ANGTHONG DISTRICT ANGTHONG
PROVINCE)

อ.ที่ปรึกษา: รศ.นพ. นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.นพ.อนันท์ วรยิ่งยง, 97 หน้า.

ISBN 974-17-5606-2.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของ
หญิงวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง โดย
กลุ่มเป้าหมายคือ หญิงวัยเจริญพันธุ์ ศึกษาในช่วง เดือน ธันวาคม 2548 - มกราคม 2549 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่
หญิงวัยเจริญพันธุ์มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในระดับสูงจำนวน 290คน (ร้อยละ 72.5) ส่วน
ใหญ่มีทัศนคติในระดับสูงจำนวน 275 คน (ร้อยละ 68.7) พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงที่เคยมี
เพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดีจำนวน 168คน(ร้อยละ 52.8) พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีใน
หญิงที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 48 คน (ร้อยละ60.0)ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) ได้แก่ความรู้ ทักษะ
อายุ สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว การเคยมีเพศสัมพันธ์ การเป็นกามโรคของสามีหรือคู่นอน การกลับมา
นอนที่บ้านของสามีหรือคู่นอน ในหญิงที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการ
ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดบริการเพื่อการส่งเสริม
สุขภาพ สำหรับหญิงวัยเจริญพันธุ์ในประเทศไทยให้เหมาะสมต่อไป

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4774924930: MAJOR COMMUNITY MEDICINE.

KEY WORD: HIV INFECTION/WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE /PREVENTION

USA IAMLAOR: KNOWLEDGE ATTITUDE AND PRACTICE IN THE PREVENTION OF HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS INFECTION AMONG WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE IN MUANG ANGTHONG DISTRICT ANGTHONG PROVINCE.THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. NARIN HIRANSUTHIKUL, M.D., M.P.H., Ph.D., THESIS CO-ADVISOR: ARNOND VORAYINGYONG, M.D.,98pp. ISBN 974-17-5606-2

This was a cross-sectional analytic study with purposes to determine level of knowledge,attitude and practice in the prevention of human immunodeficiency virus infection among women of reproductive age in Muang Angthong district,Angthong province. The study was conducted between December 2005 – January 2006. The studied samples were 400 women of reproductive age. Data were collected by using questionnaire interview about general information, knowledge ,attitude and practice in the prevention of human immunodeficiency virus infection. The results showed that most of the women of reproductive age had good level of knowledge(72.5%)and good level of attitude(68.7%), Among women of reproductive age who had experienced sexual activity,52.8% had good level of practice. Among women of reproductive age who had no sexual activity, 60.0% had moderate level of practice.There were statistically significant association between practice in the prevention of human immunodeficiency virus infection knowledge ,attitude,age, marrital status,family income, history of sexual activity, history of sexually transmitted of disease, their spouses come back home to stay overnight .Among women of reproductive age who had no sexual activity level of education,occupation were significantly associated with practice (p<0.05).

The results of this study may be served as baseline information and applied for implementation of the service system for proper health promotion among the women of reproductive age in Thailand.

Department	Preventive and Social Medicine	Student's signature	<i>Uta Uoutan</i>
Field of study	Community Medicine	Advisor's signature	<i>Arnon V.</i>
Academic year	2005	Co-advisor's signature	<i>Arnon V.</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความเมตตากรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์นายแพทย์นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล อาจารย์นายแพทย์อานนท์ วรยิ่งยง และศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร ที่ได้สละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะต่างๆที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งได้ตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นายแพทย์สุรสิทธิ์ ชัยทองวงศ์วัฒนาที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์จากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คุณธรรม และให้ความเมตตา กรุณาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณจิระวัน พึ่งสกุล คุณนันทวัน นารัตน์ กัลยาณมิตรของข้าพเจ้า ที่ได้กรุณา สละเวลาให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณพรเทพ โปร่งฟ้า นักวิชาการสาธารณสุข 7 ที่ได้กรุณาประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ เพื่อน พี่ น้อง นิสิตปริญญาเอกและปริญญาโท สาขาเวชศาสตร์ชุมชน และอาชีวเวชศาสตร์ ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคน ที่ให้กำลังใจ ให้การช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ แพทย์หญิงดุริณี งามภูพันธ์ คุณสมบัติ รุ่งปัทมาหัวหน้าหน่วยงาน และพี่ๆ น้องๆ แผนกวิสัญญีวิทยาที่ให้โอกาสข้าพเจ้าในการทำความฝันให้เป็นจริง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ชิ้น สมบูรณ์สุข พี่ชาย พี่สาว ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และให้การสนับสนุนด้านการศึกษาตลอด จนทำให้ข้าพเจ้าสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณณรงค์ เอี่ยมละออ สามีมของข้าพเจ้าที่เป็นกำลังใจ กำลังกาย และกำลังความคิด พร้อมทั้งมีส่วนช่วยผลักดันให้ข้าพเจ้าฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆให้ผ่านพ้นไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
คำถามของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	6
ปัญหาทางจริยธรรม.....	6
คำนิยามเชิงปฏิบัติที่ใช้ในการวิจัย	6
ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
โรคเอดส์และผลกระทบจากการติดเชื้อเอชไอวี.....	8
สุขภาพอนามัยหญิงวัยเจริญพันธุ์	12
ความรู้	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
ทัศนคติ.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
พฤติกรรม.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรม.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30

บทที่	๗
	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
รูปแบบการวิจัย.....	33
ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
การรวบรวมข้อมูล.....	39
เกณฑ์การให้คะแนน	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป.....	45
ส่วนที่ 2 ความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อไอวี.....	51
ส่วนที่ 3 ทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี.....	51
ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี.....	52
ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรมการป้องกันการติด เชื้อเอชไอวี.....	53
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	76
รายการอ้างอิง.....	78
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก ข้อมูลสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	88
แบบสัมภาษณ์.....	89
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องของแบบ สัมภาษณ์	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	98

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลหญิงวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองจังหวัด อ่างทอง จำแนกตามปัจจัยด้านประชากร	45
4.2	จำนวนและร้อยละของแหล่งความรู้ที่ได้รับในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี หญิงวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง	48
4.3	จำนวนและร้อยละของหญิงวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง จำแนก ประวัติการมีเพศสัมพันธ์และการเป็นกามโรค	49
4.4	จำนวนและร้อยละของหญิงวัยเจริญพันธุ์จำแนกตามระดับความรู้	51
4.5	จำนวนและร้อยละของหญิงวัยเจริญพันธุ์จำแนกตามระดับทัศนคติ	51
4.6	จำนวนและร้อยละหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์จำแนกตามระดับ พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	52
4.7	จำนวนและร้อยละหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	52
4.8	จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value}<0.05$)	53
4.9	จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value}>0.05$)	54
4.10	จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value}<0.05$)	55
4.11	จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value}>0.05$)	56
4.12	จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีเพศสัมพันธ์กับ พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมี เพศสัมพันธ์($p\text{-value}<0.05$)	58

ตารางที่	หน้า
4.13	59
จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value} > 0.05$)	
4.14	60
จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	
4.15	60
จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	
4.16	61
จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	
4.17	61
จำนวนและร้อยละความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	5